

Samenvatting

De afgelopen 10 jaar hebben regeringen belangrijke initiatieven gelanceerd om internationale belastingontduiking terug te dringen. Deze inspanningen omvatten de oprichting van een nieuwe vorm van internationale samenwerking die lang als utopisch werd beschouwd - een automatische, multilaterale uitwisseling van bankgegevens die sinds 2017 van kracht is en in 2023 door meer dan 100 landen wordt toegepast - en een baanbrekende internationale overeenkomst over een wereldwijde minimumbelasting voor multinationale ondernemingen, die in 2021 door meer dan 140 landen en gebieden wordt onderschreven.

Ondanks het belang van deze ontwikkelingen is er weinig bekend over de effecten van dit nieuwe beleid. Neemt de belastingontduiking wereldwijd af of toe? Ontstaan er nieuwe problemen en zo ja, welke? Deze vragen zijn van enorm belang gezien de toenemende inkomens- en vermogensongelijkheid, een hoge staatsschuld in de post-Covid-19 context en een grote behoefte aan overheidsinkomsten om de klimaatverandering aan te pakken en de gezondheidszorg, het onderwijs en de openbare infrastructuur te financieren.

In dit verslag komen deze kwesties aan bod dankzij een ongekende internationale onderzoekssamenwerking en grote verbeteringen van de gegevens. Dit verslag is opgesteld door de medewerkers van de EU Tax Observatory - een onderzoekslaboratorium dat in 2021 is opgericht met unieke expertise op het gebied van internationale belastingkwesties - en vat het werk samen dat is uitgevoerd door meer dan 100 onderzoekers over de hele wereld, vaak in samenwerking met belastingdiensten. Dit werk maakt gebruik van de beschikbaarheid van nieuwe gegevens over de activiteiten van multinationale ondernemingen (zoals Country-by-country reporting) en het offshore vermogen van huishoudens (uit de automatische uitwisseling van bankgegevens) die zijn gecreëerd door de beleidsinitiatieven van het afgelopen decennium. Dit rapport is de eerste systematische inventarisatie van deze big bang aan informatie.

We moeten meteen duidelijk maken dat we dit verslag niet beperken tot de studie van belastingontduiking in de enge zin van fraude. We bestrijken ook niet alle vormen van belastingontduiking, verre van dat. Onze focus ligt op de kwesties die de afgelopen tien jaar centraal stonden in de internationale beleidsvorming, de uitdagingen die de globalisering met zich meebrengt voor het belasten van multinationale ondernemingen en vermogende particulieren. Sommige van de praktijken die we behandelen zijn duidelijk illegaal - zoals het niet rapporteren van inkomsten uit offshore bankrekeningen. Andere bevinden zich in een juridische grijze zone tussen ontwijking en ontduiking - zoals het verschuiven van winst naar lege vennootschappen zonder economische substantie. Weer andere zijn duidelijk legaal, zoals naar het buitenland verhuizen om te profiteren van speciale belastingregimes die bedoeld zijn om rijke individuen aan te trekken. Maar allemaal stellen ze de economische actoren die het meest hebben geprofiteerd van de globalisering in staat om hun belastingtarieven nog verder te verlagen, waardoor de overheidsinkomsten dalen en de ongelijkheid toeneemt. Wat in alle gevallen op het spel staat, is de vraag naar de sociale duurzaamheid van globalisering en van moderne belastingssystemen.

We ontdekken positieve ontwikkelingen die het vieren waard zijn, maar ook tegenslagen en grote problemen die nog niet zijn opgelost.

- Een positieve ontwikkeling is de afname van offshore belastingontduiking door rijke individuen. Dankzij de automatische uitwisseling van bankgegevens, **schatten we dat de offshore belastingontduiking de laatste 10 jaar met een factor van ongeveer drie gedaald is.** Dit succes toont aan dat er snel vooruitgang geboekt kan worden tegen belastingontduiking als de politieke wil er is.
- Een tegenslag is **het afzwakken van de plannen voor de wereldwijde minimumbelasting van 15% op multinationals, die in 2021 nog hoge verwachtingen wekte.** Aanvankelijk werd verwacht dat de wereldwijde inkomsten uit vennootschapsbelasting met bijna 10% zouden stijgen, maar door een groeiende lijst van mazen in de wet zijn de verwachte inkomsten met een factor 2 gedaald (en met een factor 3 ten opzichte van een minimumbelasting van 20% zonder mazen in de wet).
- Een resterend probleem is belastingontduiking - inclusief ontduiking in de grijze zone aan de grens van de legaliteit – binnen het eigen land. **Wereldwijd hebben miljardairs effectieve belastingtarieven die gelijk zijn aan 0% tot 0,5% van hun vermogen,** omdat ze vaak gebruik maken van lege vennootschappen om inkomstenbelasting te ontwijken. Tot op heden is er nog geen serieuze poging ondernomen om deze situatie aan te pakken, wat de sociale aanvaardbaarheid van de bestaande belastingssystemen dreigt te ondermijnen.

We doen zes voorstellen om de problemen die in dit rapport worden genoemd aan te pakken.

Een van de belangrijkste voorstellen is om een wereldwijde minimumbelasting in te voeren voor miljardairs, gelijk aan 2% van hun vermogen. We geven een eerste schatting van het inkomstenpotentieel van deze maatregel, waaruit blijkt dat het jaarlijks bijna 250 miljard dollar zou opbrengen (van minder dan 3.000 individuen). Een versterkte wereldwijde minimumbelasting op multinationale bedrijven, vrij van achterpoortjes, zou nog eens 250 miljard dollar per jaar opbrengen. Om een idee te geven van de orde van grootte: recente studies schatten dat ontwikkelingslanden jaarlijks \$500 miljard aan extra overheidsinkomsten nodig hebben om de uitdagingen van klimaatverandering aan te gaan¹ - behoeften die dus volledig zouden kunnen worden gedekt door de twee belangrijkste hervormingen die wij voorstellen. Alle voorstellen, inclusief mogelijke bezwaren, worden uitvoerig besproken in hoofdstuk 5.

Een belangrijke boodschap van dit rapport is dat belastingontduiking geen natuurwet is, maar een beleidskeuze. Als onderling verbonden landen kunnen we kiezen voor een free-for-all beleid dat belastingontduiking laat voortwoekeren, of we kunnen kiezen voor coördinatie om belastingontduiking te beteugelen. Het is ook mogelijk om grote vooruitgang te boeken door unilaterale actie, mochten ambitieuze wereldwijde overeenkomsten mislukken.

¹ Zie "Finance for climate action: Scaling up investment for climate and development", rapport van de onafhankelijke deskundigengroep inzake klimaatfinanciering, november 2022.

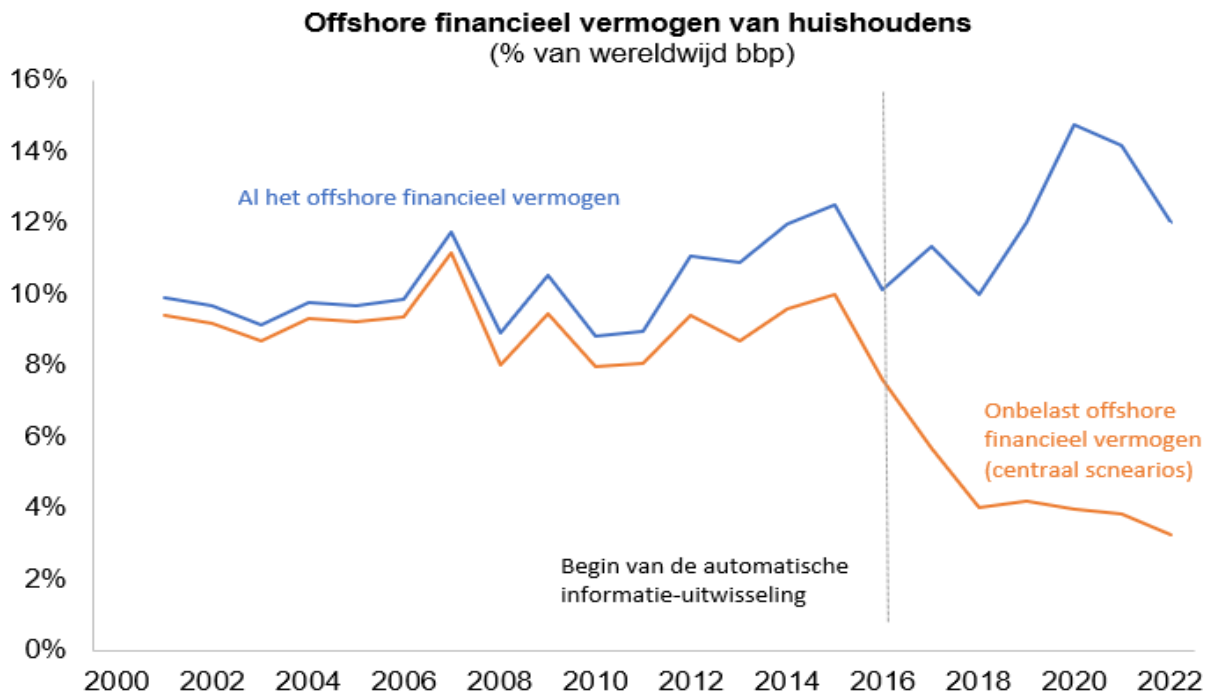
1. Zes belangrijke nieuwe bevindingen over de dynamiek van wereldwijde belastingontduiking en internationale belastingconcurrentie

Dit rapport komt met zes nieuwe bevindingen over de dynamiek van internationale belastingontduiking en belastingconcurrentie. Om te beginnen moet worden benadrukt dat ondanks de vooruitgang op het gebied van gegevens in de afgelopen jaren, de beschikbare gegevensbronnen nog steeds onvolmaakt zijn. Onze conclusies zijn dus noodzakelijkerwijs tentatief en voorlopig. Er is behoefte aan meer en betere openbare statistieken over bedrijfswinsten, vermogen en de effectieve belastingtarieven voor de verschillende sociaaleconomische groepen, inclusief en vooral aan de top van de verdeling. Ondanks deze beperkingen komen er zes robuuste patronen naar voren.

Bevinding #1: de automatische informatie-uitwisseling is een echte doorbraak

Dankzij de automatische uitwisseling van bankgegevens is offshore belastingontduiking in minder dan 10 jaar met een factor drie afgenomen. Vóór 2013 bezaten huishoudens het equivalent van 10% van het mondiale bbp aan financieel vermogen in belastingparadijzen wereldwijd, waarvan het grootste deel niet werd aangegeven bij de belastingautoriteiten en toebehoorde aan vermogende particulieren. Vandaag is er nog steeds het equivalent van 10% van het wereldwijde bbp aan offshore financieel vermogen van huishoudens, maar in ons centrale scenario wordt slechts ongeveer 25% ervan aan belasting onttrokken. Deze vermindering in niet-naleving is een groot succes dat aantoont dat er snel vooruitgang kan worden geboekt in de strijd tegen belastingontduiking als de politieke wil er is (figuur 1).

Figuur 1: Het succes van de automatische uitwisseling van bankgegevens

Opmerkingen: Deze figuur geeft de ontwikkeling weer van het wereldwijde offshore financiële vermogen van huishoudens (uitgedrukt als fractie van het mondiale bbp) en van het onbelaste offshore financiële vermogen in het centrale scenario dat in hoofdstuk 1 wordt beschreven. In dit scenario is 27% van het offshore financieel vermogen onbelast in 2022, wat overeenkomt met 3,2% van het mondiale bbp. Bron: voor wereldwijde offshore financieel vermogen, Souleymane Faye, Sarah Godar, en Gabriel Zucman (2023), "Global Offshore Wealth 2001 - 2022", EU Tax Observatory working paper; voor onbelast vermogen: EU Tax Observatory berekeningen; zie hoofdstuk 1 voor details.

Ondanks deze vooruitgang blijft offshore belastingontduiking bestaan, omwille van twee belangrijke problemen. Ten eerste blijft het mogelijk om financiële activa te bezitten die niet gerapporteerd worden, hetzij door niet-naleving door offshore financiële instellingen, hetzij door beperkingen in het ontwerp van de automatische uitwisseling van bankgegevens. Veel offshore financiële instellingen voldoen naar behoren aan hun vereisten, maar anderen kunnen tekortschieten uit angst om hun klantenbestand te verliezen en door beperkte dreiging vanuit buitenlandse belastingdiensten. Ten tweede vallen niet alle activa onder de automatische uitwisseling van bankgegevens. Recent onderzoek toont aan dat sommige individuen hun financiële activa in offshore banken verschoven naar deze uitgezondere activa – vooral vastgoed – om hun vermogen verborgen te houden.

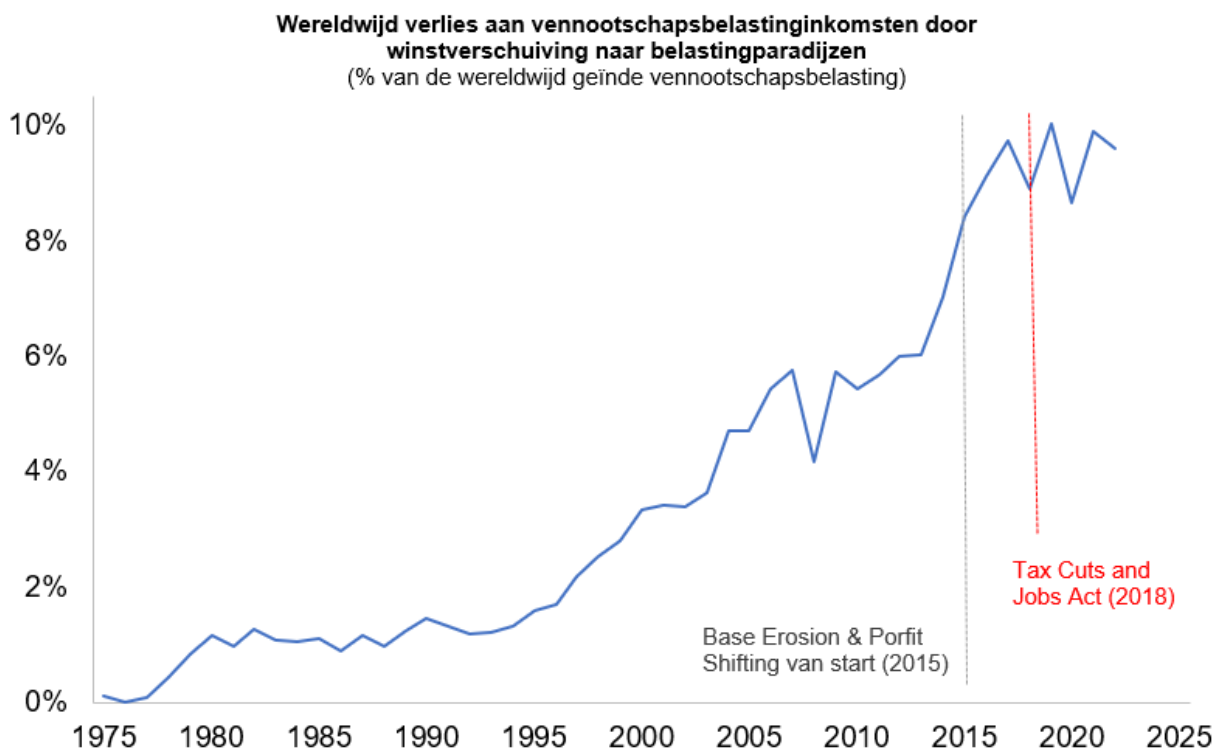
[Bevinding #2: Veel winstverschuiving naar belastingparadijzen, zonder waarneembaar effect van beleid tot nu toe](#)

Een aanhoudend groot bedrag aan winsten wordt verschoven naar belastingparadijzen: 1 biljoen dollar in 2022. Dat is het equivalent van 35% van alle winsten die multinationale bedrijven boeken buiten het land van hun hoofdzetel. De misgelopen vennootschapsbelastinginkomsten

als gevolg van deze verschuiving zijn aanzienlijk, het equivalent van bijna 10% van de wereldwijd geïnde inkomsten uit vennootschapsbelasting. Amerikaanse multinationals zijn verantwoordelijk voor ongeveer 40% van de wereldwijde winstverschuiving en landen op het Europese vasteland lijken het meest getroffen te worden door deze ontduiking.

Ondanks ambitieuze beleidsinitiatieven lijkt winstverschuiving niet af te nemen. In 2015 lanceerde de OESO het initiatief Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) en in 2017 introduceerde de Verenigde Staten maatregelen om winstverschuiving door Amerikaanse multinationals terug te dringen (terwijl ze hun vennootschapsbelastingtarief verlaagden van 35 naar 21 procent). Maar 7 jaar na de start van het BEPS-proces en 5 jaar na de invoering van Amerikaanse maatregelen lijkt de wereldwijde winstverschuiving slechts marginaal te zijn veranderd. Het wereldwijde verlies aan belastinginkomsten als gevolg van deze verschuiving lijkt te zijn gestagneerd op ongeveer 10% van de geïnde vennootschapsbelasting (figuur 2). Dit wil niet zeggen dat de beleidsinitiatieven van de afgelopen tien jaar geen effect hebben gehad: zonder deze beleidsinitiatieven zou de winstverschuiving nu misschien nog hoger zijn geweest.

Figuur 2: Winstverschuiving door multinationals is geëxplodeerd en blijft hoog

Opmerkingen: deze figuur geeft de ontwikkeling weer van het wereldwijde verlies aan belastinginkomsten als gevolg van verschuivingen van winst naar belastingparadijzen, uitgedrukt als fractie van de wereldwijd geïnde vennootschapsbelasting. Ter referentie tonen we het begin van het proces van Base Erosion and Profit Shifting in 2015 en de Tax Cuts and Jobs Act in 2018. Bron: Ludvig Wier en Gabriel Zucman (2023), "Global Profit Shifting 1975-2020", werkdocument van het EU Tax Observatory, bijgewerkt tot 2022 door het EU Tax Observatory; zie hoofdstuk 2 voor volledige details.

Bevinding #3: De wereldwijde minimumbelasting is drastisch verzwakt

In 2021 kwamen meer dan 140 landen en gebieden overeen om een baanbrekende minimumbelasting van 15% op multinationale winsten in te voeren. Dit is een pionierende ontwikkeling: het is de eerste keer dat een internationale overeenkomst een ondergrens stelt aan hoe laag bepaalde belastingen op winst mogen zijn. Voorheen probeerden beleidsmakers de definitie van de belastinggrondslag te reguleren, inconsistenties in de definitie van winst tussen landen aan te pakken en de toewijzing van winsten internationaal te verbeteren, maar er was geen overeenkomst over *belastingtarieven*, het belangrijkste aspect van het belastingbeleid.

Echter, sinds het politieke akkoord van 2021 is het wereldwijde minimum drastisch afgezwakt door een groeiende lijst mazen in de wet. Zoals het er nu voorstaat, zou de wereldwijde minimumbelasting slechts een fractie van de belastinginkomsten genereren die ervan verwacht konden worden op basis van de principes die in 2021 zijn vastgelegd: minder dan 5% van de wereldwijde inkomsten uit vennootschapsbelastingen in plaats van 9% met een tarief van 15% en zonder achterpoortjes of meer dan 16% met een belastingtarief van 20% (figuur 3). Nog verontrustender is dat de wereldwijde minimumbelasting nog steeds een race naar de bodem met vennootschapsbelastingen mogelijk maakt (en kan versterken) omdat het bedrijven toestaat om effectieve belastingtarieven onder de 15% te houden zolang ze voldoende echte activiteit hebben in landen met lage belastingen. Deze vrijstelling - een carve-out voor economische substantie - geeft een stimulans aan multinationale bedrijven om hun productie te verplaatsen naar landen met zeer lage belastingen - en op hun beurt een stimulans aan belastingparadijzen om de tarieven onder de 15% te houden.

Figuur 3: De verzwakking van de globale minimumbelasting

Opmerkingen: Deze figuur toont de geschatte inkomsten (voor het jaar 2023) van een 20% minimumbelasting op de winsten van multinationale ondernemingen zonder vrijstellingen, en de effecten van verschillende bepalingen die zijn opgenomen in de 15% minimumbelasting van het tweepijlerkader van de OESO: (i) tarief van 15% in plaats van 20%; (ii) uitzondering voor economische substantie (waardoor bedrijven 8% van de activa en 10% van de loonsom kunnen uitsluiten van de grondslag van de minimumbelasting), (iii) vrijstelling van Amerikaanse multinationals van de minimumbelasting (vanwege de niet-deelname van de Verenigde Staten en de tijdelijke opschorting van de backstop-maatregelen waardoor andere landen de belastingen kunnen innen die niet door de Verenigde Staten worden geïnd), en (iv) voorkeursbehandeling van terugbetaalbare belastingkredieten (die niet worden meegerekend als negatieve belastingen). Een minimumbelasting van 15% zonder achterpoortjes zou het equivalent genereren van 9% van de wereldwijde inkomsten uit vennootschapsbelasting; na de carve-out, de VS en de achterpoortjes voor belastingkredieten dalen de inkomsten tot ongeveer 3%. Bronnen: Berekeningen van EU Tax Observatory; zie hoofdstuk 2 voor volledige details.

Bevinding 4: Er ontstaan nieuwe vormen van belastingconcurrentie met nadelige gevolgen voor overheidsinkomsten en ongelijkheid

Er ontstaan nieuwe vormen van agressieve belastingconcurrentie die de overheidsinkomsten ernstig aantasten. De laatste 15 jaar hebben veel landen preferentiële belastingregimes ingevoerd om specifieke sociaaleconomische groepen aan te trekken die als bijzonder mobiel worden beschouwd. Vanuit het perspectief van één land kan deze strategie de belastingopbrengst verhogen en de binnenlandse activiteit stimuleren. Maar globaal gezien hebben deze beleidsmaatregelen een negatief effect: belastingbetalers die door het ene land worden aangetrokken, verminderen de belastinggrondslag in een ander land met hetzelfde bedrag,

waardoor de globale belastinginkomsten dalen. Omdat de speciale regelingen vooral gericht zijn op rijke individuen, verminderen ze ook de progressiviteit van de belastingstelsels, wat de ongelijkheid aanwakkert. De belastingbesparingen per begunstigde zijn hoog, net als de fiscale kosten voor overheden (tabel 1).

Tabel 1: De proliferatie van speciale belastingregelingen in de Europese Unie

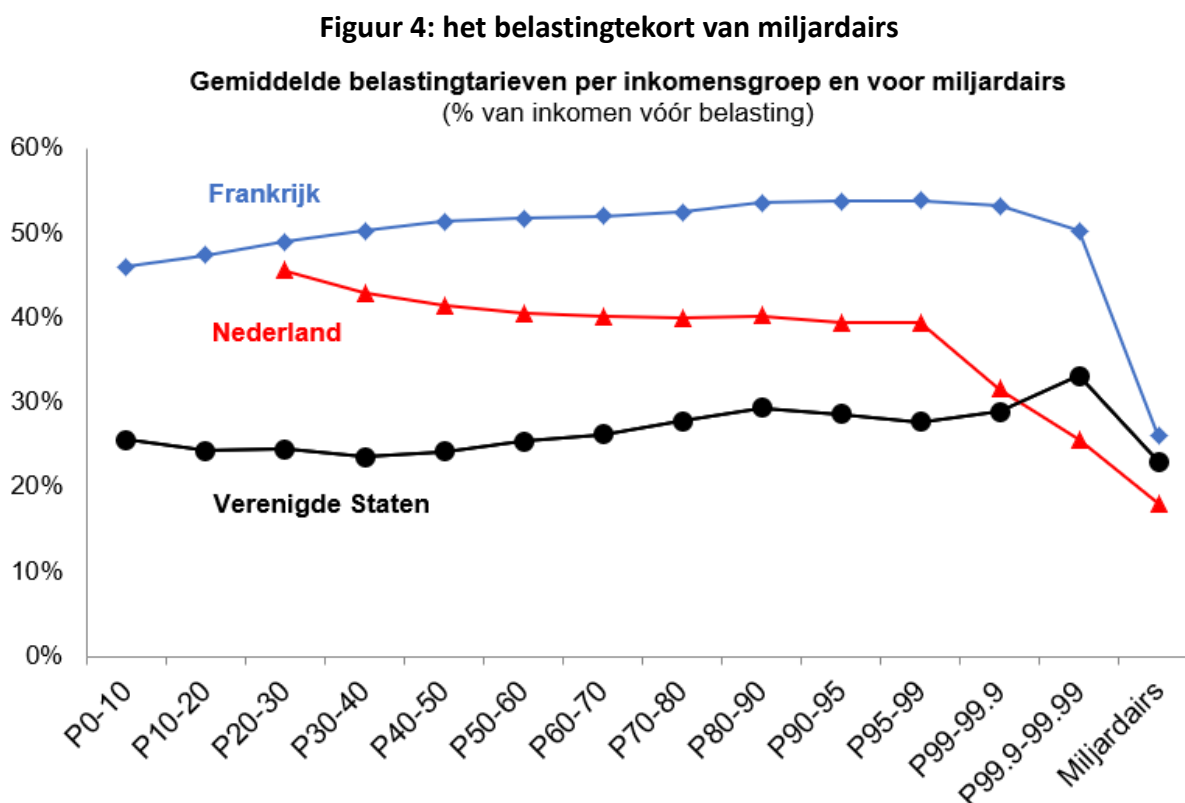
	Aantal regio's	Gederfde belastinginkomsten (€ miljoen)	Aantal begunstigden	Gemiddeld belastingvoordeel per begunstigde (€)
Inkomsten uit buitenlandse bronnen	10	5.141	102.378	64.553
Binnenlands inkomen	15	2.031	151.384	15.451
Pensioenregelingen	5	295	9.237	32.616
Totaal	30	7.467	262.999	28.392

Toelichting: deze tabel geeft samenvattende statistieken voor de 30 preferentiële belastingregimes die in hoofdstuk 3 zijn onderzocht. Regimes met "inkomsten uit buitenlandse bronnen" (aangeboden door Griekenland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Portugal, Spanje, Zwitserland en het VK) bieden een preferentiële belasting op wereldwijde inkomsten of op inkomsten uit het buitenland, terwijl de standaardbelasting wordt toegepast op inkomsten die in het binnenland worden verdiend. Regimes voor "binnenlands inkomen" (aangeboden door Oostenrijk, België, Cyprus, Denemarken, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland en Zweden) bieden verlaagde tarieven voor het uitvoeren van een specifieke economische activiteit in het gastland; de meeste van deze regimes zijn gericht op werknemers met een hoog inkomen of specifieke beroepen zoals wetenschappers, artiesten of atleten. "Pensioenregelingen (aangeboden in Cyprus, Griekenland, Italië, Malta en Portugal) richten zich op gepensioneerden: ze bieden een lagere belasting op pensioeninkomsten uit buitenlandse bron, met als doel consumenten aan te trekken met een hogere gemiddelde koopkracht dan de ingezetene bevolking. Bronnen: Berekeningen van de Waarnemingspost voor belastingen van de EU, zie hoofdstuk 3.

De voortdurende subsidiewedloop voor producenten van groene energie kan de inkomstenwinst van de wereldwijde minimum vennootschapsbelasting meer dan tenietdoen. In gang gezet door de vermenigvuldiging van Chinese staatssteun en de Inflation Reduction Act in de Verenigde Staten, bieden overheden over de hele wereld steeds meer subsidies aan producenten van groene energie. Deze wedloop is wenselijker dan standaard belastingconcurrentie (het verlagen van het belastingtarief voor alle bedrijfswinsten) omdat het een cruciaal positief aspect heeft: het heeft het potentieel om de overgang naar een koolstofvrije wereldeconomie te versnellen. Het roept echter ook enkele van dezelfde problemen op als standaard belastingconcurrentie. Het put overheidsinkomsten uit, en als het niet gepaard gaat met egalitaire maatregelen, dreigt het de ongelijkheid te vergroten door de winst na belasting voor aandeelhouders, die meestal aan de top van de inkomensverdeling zitten, op te drijven.

Bevinding #5: Wereldwijd profiteren miljardairs van zeer lage effectieve belastingtarieven

Baanbrekend onderzoek in samenwerking met belastingdiensten toont aan dat miljardairs wereldwijd zeer lage persoonlijke effectieve belastingtarieven hebben, tussen 0% en 0,5% van hun vermogen. Persoonlijke belastingen omvatten alle individuele inkomstenbelastingen en vermogensbelastingen als die bestaan. In een land als de Verenigde Staten lijkt het effectieve belastingtarief van miljardairs dichterbij 0,5% van het vermogen te liggen, terwijl het in een land als Frankrijk dichterbij 0% ligt. Uitgedrukt als een fractie van het inkomen en rekening houdend met alle belastingen die op alle overheidsniveaus worden betaald (inclusief vennootschapsbelastingen, BTW, loonbelastingen, etc.), lijken de effectieve belastingtarieven van miljardairs aanzienlijk lager dan die van alle andere bevolkingsgroepen (figuur 4).

Opmerkingen: Deze figuur toont schattingen van effectieve belastingtarieven per inkomensgroep voor belastingen en voor miljardairs in Frankrijk, Nederland en de Verenigde Staten. Deze schattingen omvatten alle belastingen die op alle overheidsniveaus worden betaald en worden uitgedrukt als percentage van het inkomen vóór belasting. P0-10 staat voor de 10% volwassenen onderaan de inkomensverdeling vóór belastingen, P10-20 voor het volgende deciel, enz. Het inkomen vóór belastingen omvat al het nationale inkomen (gemeten volgens de standaarddefinities van de nationale rekeningen) vóór belastingen en overdrachten van de overheid en na de werking van het pensioenstelsel. Het nationaal inkomen is exclusief ongerealiseerde vermogenswinsten, maar inclusief de ingehouden winsten van bedrijven. Bronnen: zie hoofdstuk 4.

Een belangrijke reden waarom miljardairs vaak lage effectieve belastingtarieven hebben, is dat ze in veel (maar niet alle) landen persoonlijke vennootschappen kunnen gebruiken om vermogen aan te houden en inkomstenbelasting te ontwijken. In deze landen kunnen rijke eigenaars van beursgenoteerde bedrijven die dividenden uitkeren via een holding de belasting op deze dividenden vermijden. Deze holdings bevinden zich in een grijze zone tussen ontwiking en ontduiking. In de mate dat ze opgericht worden met het doel om de inkomstenbelasting te ontwijken, kunnen ze gezien worden als dichterbij ontwiking. Sommige landen zoals de Verenigde Staten tolereren deze praktijk niet en onderwerpen dividenden verdiend via persoonlijke holdings automatisch aan de inkomstenbelasting.

Bevinding #6: Een wereldwijde minimumbelasting voor miljardairs zou grote bedragen opbrengen

Een minimale vermogensbelasting voor miljardairs van 2% van hun vermogen zou deze ontduiking aanpakken en bijna 250 miljard dollar genereren van minder dan 3.000 individuen. Voor zover wij weten is dit de eerste keer dat een dergelijk voorstel gedetailleerd en gekwantificeerd is - het was voorheen moeilijk om dit eerder te doen zonder gegevens over de hoeveelheid belasting die momenteel door miljardairs wordt betaald. Het aantal belastingbetalers dat door ons voorstel wordt getroffen is zeer klein, en het belastingtarief voor deze belastingbetalers (2%) zou nog steeds zeer bescheiden zijn - ter vergelijking: het vermogen van de miljardairs wereldwijd is sinds 1995 jaarlijks met gemiddeld 7% gegroeid (exclusief inflatie). Toch is het inkomstenpotentieel groot, door de concentratie van vermogen aan de top van de verdeling en de lage huidige belastingtarieven van miljardairs (tabel 2). Implementatiekwesties worden in detail besproken in hoofdstuk 5.

Tabel 2: Inkomstenpotentieel van een minimumbelasting van 2% op het vermogen van miljardairs in 2023 (miljard dollar)

Regio	Aantal miljardairs	Totaal vermogen (\$B)	Persoonlijke belasting die momenteel wordt betaald	Opbrengst van 2% minimum vermogensbelasting (\$B)
Europa	499	2,418	6.0	42.3
Noord-Amerika	835	4,822	24.1	72.3
Oost-Azië	838	3,446	8.6	60.3
Zuid- & Zuidoost-Azië	260	991	2.5	17.3
Latijns-Amerika	105	419	1.0	7.3
Afrika bezuiden de Sahara	11	52	0.1	0.9
Midden-Oosten & Noord-Afrika	75	182	0.5	3.2
Rusland & Centraal-Azië	133	586	1.5	10.3
Totaal	2,756	12,916	44	214

Opmerkingen: De tabel geeft schattingen van het inkomstenpotentieel van een minimumbelasting op miljardairs in de wereld gelijk aan 2% van hun vermogen. De minimumbelasting wordt berekend als 2% van hun vermogen, min het bedrag aan persoonlijke belasting (inkomstenbelasting en eventuele vermogensbelasting) dat ze al betalen. De 499 Europese miljardairs hebben bijvoorbeeld naar schatting een vermogen van \$2.418 miljard. Een vermogensbelasting van 2% zou 2% van \$2.418 miljard opleveren, wat neerkomt op \$48,4 miljard. Na aftrek van het bedrag aan persoonlijke belasting dat ze momenteel betalen (naar schatting ongeveer \$ 6,0 miljard), is de opbrengst van de 2% minimum vermogensbelasting gelijk aan \$ 42,3 miljard voor Europese miljardairs. Bron: berekeningen EU Tax Observatory. Het vermogen van miljardairs is afkomstig uit het *World Inequality Report 2022*, tabel 7.3. We gaan ervan uit dat het vermogen van miljardairs in 2023 gelijk is aan het vermogen van miljardairs in 2021.

2. Zes aanbevelingen om globalisering te verzoenen met belastingrechtvaardigheid

Dit rapport doet zes aanbevelingen om de hierboven geïdentificeerde problemen aan te pakken. De rode draad door deze aanbevelingen is dat ze gericht zijn op het verminderen van het belastingtekort van multinationale ondernemingen en vermogende particulieren. Het belastingtekort is het verschil tussen wat deze actoren vandaag aan belastingen betalen en wat ze zouden betalen als de minimumbelastingen goed gehandhaafd zouden worden. Het terugdringen van het belastingtekort van multinationals en vermogende particulieren zal niet alleen veel overheidsinkomsten opleveren, maar ook bijdragen aan het vergroten van de sociale duurzaamheid van globalisering. Onze voorstellen zijn de volgende:

1. Hervorm de internationale overeenkomst over minimum vennootschapsbelasting om een tarief van 25% in te voeren en verwijder de mazen die belastingconcurrentie in de hand werken.
2. Voer een nieuwe wereldwijde minimumbelasting in voor de miljardairs van de wereld ter hoogte van 2% van hun vermogen.
3. Stel mechanismen in werking om belasting te heffen op rijke mensen die al lang in een land wonen en ervoor kiezen om naar een land met lage belastingen te verhuizen.
4. Implementeer unilaterale maatregelen om een deel van de belastingtekorten van multinationals en miljardairs te innen als mondiale overeenkomsten over deze kwesties mislukken.
5. Werk toe naar de oprichting van een wereldwijd vermogensregister om belastingontduiking beter te bestrijden.
6. Versterk de toepassing van economische substantie en antimisbruikregels.

Sommige van deze beleidsmaatregelen bouwen voort op bestaande internationale kaders en kunnen op korte of middellange termijn worden uitgevoerd; andere vereisen een perspectief op langere termijn. De wereldwijde minimum vennootschapsbelasting van 15% toont, ondanks haar beperkingen, aan dat internationale overeenstemming over minimumbelastingtarieven - die lang als utopisch werden beschouwd - mogelijk is. Dezelfde aanpak zou snel kunnen worden toegepast op miljardairs. We bekijken ook opties die ambitieuzer zijn en waarschijnlijk meer tijd zullen vergen, evenals opties die unilateraal door landen kunnen worden geïmplementeerd, maar waarvoor misschien enige evolutie in internationale verdragen nodig is.

Internationale samenwerking verdient altijd de voorkeur, maar echt mondiale afspraken moeten het eindpunt zijn in plaats van het startpunt. Gezien het belang dat sommige economische actoren hebben bij het behouden van de status quo, beperkt het aandringen op unanimité vanaf het begin de mogelijkheden aanzienlijk. In plaats daarvan laat de recente geschiedenis zien hoe unilaterale actie (of multilaterale actie door een leidende groep landen) de weg kan vrijmaken voor uiteindelijk bijna mondiale overeenkomsten. Unilaterale actie kan, mits economisch goed onderbouwd, wereldwijde samenwerking versnellen in plaats van belemmeren. We geven een gedetailleerde bespreking van de uitvoerbaarheid en het inkomstenpotentieel van unilaterale maatregelen om vermogende particulieren en multinationals te belasten. **In tegenstelling tot een wijdverbreide opvatting zijn ambitieuze maatregelen mogelijk, zelfs zonder internationale coördinatie.**